ISSN: 3060-4613

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI VAZIRLIGI

O'zbekiston Milliy Pedagogika Universiteti

13.00.00 Pedagogika fanlari
13.00.01 Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
13.00.02 Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
13.00.03 Maxsus pedagogika
13.00.04 Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
13.00.05 Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
13.00.06 Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohalari va bosqichlari bo'yicha)
13.00.07 Ta'limda menejment
13.00.08 Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
13.00.09 Ijtimoiy pedagogika
07.00.00 Tarix fanlari
19.00.00 Psixologiya fanlari
01.00.00 Fizika-matematika fanlari
02.00.00 Kimyo fanlari
03.00.00 Biologiya fanlari
09.00.00 Falsafa fanlari
10.00.00 Filologiya fanlari
11.00.00 Geografiya fanlari

№6(1)
2026

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Pedagogika, psixologiya fanlariga ixtisoslashgan ilmiy jurnal

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Elektron nashr. 284 sahifa,
1-iyun, 2026-yil.

BOSH MUHARRIR:
Karimova E'zoza Gapirjanovna – O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vaziri

BOSH MUHARRIR O'RINBOSARI:
Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Pedagogika fanlari doktori, professor

TAHRIRIYAT KENGASHI A'ZOLARI
Ibragimov X.I. – pedagogika fanlari doktori, akademik
Shoumarov G'.B. – psixologiya fanlari doktori, akademik
Qirg'izboyev A.K. – Tarix fanlari doktori, professor
Jamoldinova O.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Sharipov Sh.S. – pedagogika fanlari doktori, professor
Shermuhammadov B.Sh. – pedagogika fanlari doktori, professor
Ma'murov B.B. – pedagogika fanlari doktori, professor
Madraximova F.R. – pedagogika fanlari doktori, professor
Kalonov M.B. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Nabiyev D.X. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Qo'ldoshev Q. M. – iqtisodiyot fanlari doktori, professor
Ikramxanova F.I. – filologiya fanlari doktori, professor
Ismagilova F.S. – psixologiya fanlari doktori, professor (Rossiya)
Stoyuxina N.Yu. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Rossiya)
Magauova A.S. – pedagogika fanlari doktori, professor (Qozog'iston)
Rejep O'zyurek – psixologiya fanlari doktori, professor (Turkiya)
Wookyu Cha – Koreya milliy ta'lim universiteti rektori (Koreya)
Polonnikov A.A. – psixologiya fanlari nomzodi, dotsent (Belarus)
Mizayeva F. O. – Pedagogika fanlari doktori, dotsent
Baybayeva M.X. – pedagogika fanlari doktori, professor
Muxsiyeva A.T. – pedagogika fanlari doktori, professor
Aliyev B. – falsafa fanlari doktori, professor
Abdullayeva N. Sh. – Pedagogika fanlari doktori (DSc), professor
Doniyorov S. M. – "Yangi O'zbekiston" va "Pravda Vostoka" gazetalari tahririyati DM bosh muharriri, O'zbekiston Respublikasida xizmat ko'rsatgan jurnalist, filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
G'afurov D. O. – falsafa fanlari doktori (Phd)
Shomurodov R.T. – iqtisodiyot fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Mirzayeva F. O. – pedagogika fanlari doktori (DSc), dotsent
Jalilova S.X. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Bafayev M.M. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Usmonova D.I. – Samarqand iqtisodiyot va servis institute dotsenti
Saifnazarov I. – falsafa fanlari doktori, professor
Nematov Sh.E. – pedagogika fanlari nomzodi (PhD)
Tillashayxova X.A. – psixologiya fanlari nomzodi (PhD), dotsent
Yuldasheva F.I. – pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD),dotsent
Yuldasheva D.B. – filologiya fanlari bo'yicha falsafa (PhD) doktori, dotsent
Tangriyev A. T. – Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti kafedra professori
Ashurov R. R. – psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Panjiyev M. A. – Qashqadaryo viloyati Maktabgacha va maktab ta'limi boshqarmasi boshlig'ining birinchi o'rinbosari
Xudayberganov N. A. – Xorazm Ma'mun akademiyasi Tabiiy fanlar bo'limining katta ilmiy xodimi, biologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Vaxobov Anvar Abdusattor o'g'li – Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori, dotsent

Muassis: "Tadbirkor va ishbilarmon" MChJ
Hamkorlarimiz: O'zbekiston Respublikasi Maktabgacha va maktab ta'limi vazirligi, O'zbekiston milliy pedagogika universiteti

EDITOR-IN-CHIEF:
Karimova E'zoza Gapirzhanovna – Minister of Perschool and School Education of the Republic of Uzbekistan

DEPUTY EDITOR-IN-CHIEF:
Ibragimova Gulsanam Ne'matovna – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor

EDITORIAL BOARD MEMBERS:
Ibragimov X.I. – Doctor of Pedagogical Sciences, Academician
Shoumarov G'. B. – Doctor of Psychological Sciences, Academician
Qirg'izboyev A. K. – Doctor of Historical Sciences, Professor
Jamoldinova O.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Sharipov Sh.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Shermuhammadov B.Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Ma'murov B.B. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Madraximova F.R. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Kalonov M.B. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Nabiyev D.X. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Koldoshev K. M. – Doctor of Economic Sciences, Professor
Ikramxanova F.I. – Doctor of Philological Sciences, Professor
Ismagilova F.S. – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Russia)
Stoyuxina N.Yu. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Russia)
Magauova A.S. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor (Kazakhstan)
Rejep O'zyurek – Doctor of Psychological Sciences, Professor (Turkey)
Wookyu Cha – President of the National University of Education, Korea (South Korea)
Polonnikov A.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor (Belarus)
Mizayeva F. O. – **Doctor of Pedagogical Sciences, Professor**
Baybayeva M.X. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Muxsiyeva A.T. – Doctor of Pedagogical Sciences, Professor
Aliyev B. – Doctor of philosophy, professor
Abdullayeva N. Sh. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Professor
Doniyorov S. M. – Editor-in-Chief of the DM Editorial Office of the newspapers "Yangi O'zbekiston" and "Pravda Vostoka", Honored Journalist of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Philology, Associate Professor
Gafurov D. O. – Doctor of Philosophy (PhD)
Shomurodov R.T. – Candidate of Economic Sciences (PhD), Associate Professor
Mirzayeva F. O. – Doctor of Pedagogical Sciences (DSc), Associate Professor
Jalilova S.X. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Bafayev M.M. – Doctor of Philosophy in Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Usmonova D.I. – Associate Professor, Samarkand Institute of Economics and Service
Saifnazarov I. – Doctor of philosophy, professor
Nematov Sh.E. – Candidate of Pedagogical Sciences (PhD)
Tillashayxova X.A. – Candidate of Psychological Sciences (PhD), Associate Professor
Yuldasheva F.I. – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences (PhD), Associate Professor
Yuldasheva D.B. – Doctor of Philosophy (PhD) in Philological Sciences, Associate Professor
Tangriyev A.T. – is a professor of Tashkent State University of Economics
Ashurov R. R. – Doctor of Philosophy (PhD) in Psychology, Associate Professor
Panjiyev M. A. – First Deputy Head of the Department of Preschool and School Education of the Kashkadarya Region
Khudaiberganov N. A. – Senior Researcher of the Department of Natural Sciences of the Khorezm Mamun Academy, Doctor of Philosophy (PhD) in Biological Sciences
Vakhobov Anvar Abdusattor oglu – Doctor of Philosophy in Pedagogical Sciences, Associate Professor

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali O'zbekiston Respublikasi Oliy attestatsiya komissiyasining quyidagi qarorlariga asosan pedagogika va psixologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD) hamda fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiyalaridagi asosiy ilmiy natijalarni chop etish uchun milliy ilmiy nashrlar ro'yxatiga kiritilgan:
Pedagogika fanlari bo'yicha: OAK Kengashi tavsiyasi (26.08.2024-y., №11-05-4381/01) asosida:
• Ekspert kengashi (29.10.2024-y., №10)
• Rayosat qarori (31.10.2024-y., №363/5)
Psixologiya fanlari bo'yicha: Toshkent davlat pedagogika universiteti murojaatiga asosan OAK tavsiyasi (24.04.2025-y., №11-05-2566/01):
• Ekspert kengashi (25.05.2025-y., №10)
• Rayosat qarori (08.05.2025-y., №370/5)

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali
26.09.2023-yildan
O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan **№C-5669363** reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: **№136361**

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

MUNDARIJA

Milliy xarakter tushunchasining pedagogik va aksiologik talqini 10
Usmonova Muattar Bahadirjonovna

Maktabgacha yoshdagi bolalarning oʻzini oʻzi anglashida muloqotning oʻrni 14
Yaxshiboyeva Zuhra, Pardayeva Munisa

Maktabgacha ta'lim tizimida sogʻlom turmush tarzi koʻnikmalarini shakllantirishning zamonaviy usullari 17
Dilsora Shodmonova

Педагогические предпосылки развития билингвизма у детей в дошкольных образовательных учреждениях 24
Истамова Нигора Азимжановна

Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida neyrogimnastika texnologiyalaridan foydalanishning pedagogik asoslari 29
Saidova Nigora Olimovna, Gʻulomova Shaxnoza Abdusalom qizi

Jismoniy tarbiya va sport: iqtidorli yoshlarni tanlash, saralash va ularni maqsadli tayyorlashning zamonaviy yo'llari 32
Muxamedjanov Shovkat Muxrumovich

Yoshlar ma'naviy-axloqiy tarbiyasida tarixiy xotira, milliy meros va qadriyatlardan foydalanishning pedagogik asoslari 36
Nomozov Muhammadyusuf Meyliqul oʻgʻli

Sport tashkilotlarida rahbarlik qilish va boshqarish 40
Artikov Xayrulla Baxtiyarovich

Formation and Development Stages of Terminology as a Scientific Discipline 44
Lola Mannobova

Lexicographic Features of Onomastic Units in English and Uzbek Dictionaries 48
Berdiyeva Mashhura Tulqin qizi

Boshlangʻich sinf oʻquvchilarining qobiliyat, qiziqish va oʻrganish usullarini hisobga olgan pedagogik metodlar va dars rejalari 51
Abdullaeva Gulmira, Egamberganova Yorqinoy Ollobergan qizi

Disputning ingliz romanlaridagi pragmatik va lingvokulturologik koʻrinishlari 55
Abdumalikova Diyoraxon Rafiqjon qizi

Oʻyin texnologiyalarining aqliy rivojlanishida muammolari boʻlgan bolalar ijtimoiy koʻnikmalarini rivojlantirishdagi oʻrni 59
Abdunazarov Abdumutal Olimovich

Auditoriyada va auditoriyadan tashqari jarayonda talabalar ijtimoiylashuvini rivojlantirish mexanizmlari 64
Alimova Gulrux Farhod qizi

Maktabgacha yoshdagi bolalarda kreativ fikrlashni rivojlantirishda interaktiv oʻyin texnologiyalarining pedagogik imkoniyatlari 70
Axtamova Mohinur Oʻtkir qizi

Oilaviy zoʻravonlikka uchragan ayollarni qoʻllab-quvvatlashda mahalla va ijtimoiy xizmatlarning oʻrni 74
Dumarova Gulfira Kozimbekovna, Toʻlqinova Muxlisaxon Jamshid qizi

Oʻzbek milliy romanchiligida tarixiy haqiqat va badiiy talqin (Xayriddin Sultonning "Yaldo kechasi" romani misolida) 78
Gʻaybulloyeva Parvina Samandar qizi

Aqli zaif bolalarda kommunikativ faoliyatning ontogenezda shakllanishi 82
Hamraqulova Durdona Dilshod qizi

Neuroeducation va Phygital Learning asosida boshlangʻich sinf oʻquvchilarining kognitiv faolligini rivojlantirish metodikasi 87
Hikmatova Yulduz Nuritdinovna

Autizm spektri buzilgan bolalarning ijtimoiy-pedagogik moslashuvining nazariy asoslari 91
Shodmanxojiyeva Iroda Ne'matulla qizi

Maktabgacha yoshdagi bolalarda nutq rivojlanishini qo'llab-quvvatlashda o'yin texnikalarining roli 95
Jamolova Farida Fatillo qizi

Ta'lim qardosh tillarga yo'naltirilgan mtt direktorining boshqaruv kompetentligini rivojlantirish mexanizmlari (Qoraqalpog'iston Respublikasi misolida) 98
Jumagulova Gulziya Madiyarovna

Oliy ta'limda talabalarning raqamli taqdimot va ommaviy nutq ko'nikmalarini axborot texnologiyalari vositasida takomillashtirish 103
Junaydullayev Oxunjon Kaxorjon o'g'li

Boshlang'ich sinf ona tili darslarida o'yin texnologiyalari orqali nutq malakalarini rivojlantirish 107
Maqsuda Maxsudovna Murodova

O'zbek tilida "nur" so'zining ko'chma ma'nolari 113
Maxbuba Axatova

Bo'lajak tarbiya fani o'qituvchilarini kasbiy tayyorlashda raqamli texnologiyalar va interfaol metodlardan foydalanishning o'ziga xos xususiyatlari 116
Misirova Nodira Tovbayevna, Nosirova Dilfuza Sa'dullayevna

Boshlang'ich sinf o'quvchilarining ingliz tilida og'zaki nutqini shakllantirishdagi qiyinchiliklar 120
Nabiyeva Xilola Abdulmuratovna

Maktabgacha yoshdagi bolalarning ma'naviy-ma'rifiy qiyofasini shakllantirishning o'ziga xos xususiyatlari... 123
Niyozova Maftuna Normaxmat qizi

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida "Tarbiya" fanini tabiiy fanlar bilan integratsiyalash asosida ekologik tafakkurni shakllantirish.. 126
Norbo'tayeva Iroda Yunusovna

Suzish vositalari yordamida talabalarning qo'l va oyoq mushaklarini rivojlantirish metodikasi 130
Nosirov Sardor To'lqinjon o'g'li

Bo'lajak pedagoglarning metakognitiv kompetensiyasini rivojlantirishning didaktik imkoniyatlari 134
Nosirova Ra'no Xamidovna

Dual ta'limda oliy ta'lim va maktabgacha ta'lim tashkilotlari o'rtasidagi hamkorlikning mazmuni 137
Qoraboyeva Zohidaxon To'lanboyevna, Tursunbayeva Sevara Abdullo qizi

Maktabgacha ta'lim yoshidagi bolalar nutqida noverbal vositalarning roli 142
Qurbanova Surayyo Tuynazar qizi, Maqsudboyeva Dilbar Olimjon qizi

Texnologiya fanini o'qitishda integrativ yondashuvning pedagogik zarurati va nazariy asoslari 146
Qurbonmurotov Eldor Abdusaidovich

O'zbekistonning zamonaviy ta'lim muhitida o'zbek-rus bilingvizmi sharoitida o'quvchilar nutqining psixolingvistik xususiyatlari.. 149
Qurdasheva Bonu Bexzod qizi

Xorij olimlari tadqiqotlarida prosotsial xulq-atvor namoyon bo'lishining o'rganilishi 153
Rahimova Sarvinoz Odilboy qizi

Musiqa fanlarini o'qitishda inquire-based learning texnologiyasidan foydalanish metodlari......................... 157
Raximova Dilbar Rizakulovna

Maktab rahbarining qaror qabul qilish uslubi pedagogik jamoa ijtimoiy faolligini rivojlantirish omili sifatida.. 161
Raximova Maryam O'tkir qizi

Yosh sportchilarda yurak-qon tomir tizimining morfofunksional adaptatsiyasi va sportchi yuragi fenomeni.. 173
Alimova Nasiba Adxamovna

Mintaqaviy iqtisodiyotda turizm klasterlarini rivojlantirishning zamonaviy yo'nalishlari................................. 179
Kurbonova Kamola Ilxomovna

Nutq madaniyati va notiqlik san'ati 183
Mamadaliyeva Lola Shailyasovna

Molekulyar fizikada klasster yondashuvi asosida masalalar yechish samaradorligini oshirish 188
Mirzamuratov Baxodir Fayzullayevich

Oliy o'quv yurtlari, sport tashkilotlari va sport marketingi tashkilotlari o'rtasidagi hamkorlikning zarurati...... 192
Samatov Javlonbek Abdukayumovich

MUNDARIJA СОДЕРЖАНИЕ CONTENTS

Boshlang'ich sinf o'quvchilarini texnologiya darslarida turli materialdan amaliy ishlarni tashkil qilish metodikasi 195
Sanakulov Xamrakul Rizakulovich, O'roqova Nigina Botirjon qizi, Xoliqulova Ozoda Shuxratovna

Modern Teaching Methods in English Language Learning 199
Sarvinoz Abdulhakimova

Erkin Vohidov ijodining o'rganilishi 202
Shahnoza Muhammadiyeva

Bo'lajak boshlang'ich sinf o'qituvchilarida nutqiy faoliyatni rivojlantirishning ilmiy-nazariy asoslari 205
Shopulatova Nasiba Umirovna

Yuqori intensivlikdagi atsiklik yuklamalar ta'sirida futbolchilar organizmi funksional holatining yoshga oid xususiyatlari 208
Shukurova Sayyora Sa'dullaevna, Kadirov Abdurashid

Talabalarda badiiy did va estetik tarbiyasini rivojlantirish pedagogik muammo sifatida 211
Temirov Murodjon Anvarovich

The Role of Authentic Materials in Teaching English for Specific Purposes: Implications for Tourism Students 215
Toshmamatova Marjona Olimjon kizi

Neyrokognitiv rivojlanish va bolalarning maktabga psixologik tayyorgarligi o'rtasidagi bog'liqlik 220
Toshpo'latova Mahina Farxod qizi

Bo'lajak o'qituvchilarda terminologik tafakkurni rivojlantirishning nazariy asoslari 224
Umaraliyeva Shahlo Sayfullo qizi

Artistic Pedagogy as a Basis for Developing Spiritual-Communicative Culture in Student Youth: Pedagogical Foundations 228
Umarova Malika Khisabidinovna, Orifjonova Kamolabonu Kozimbek qizi

Pragmatic Competence and Cultural Adaptation in EFL Contexts: Challenges and Pedagogical Implications 232
Veronica Khatamova

Ta'lim tojik tilida olib boriladigan maktablarda morfologiya o'qitish muammosi 236
Xojiyeva Iroda Zokirjon qizi

Innovatsion yondashuv asosida "Maktabgacha yoshdagi bolalarni tabiat bilan tanishtirish" modulini o'qitish metodikasi muammo sifatida 240
Zaxro Yo'ldashovna Shanasirova

Interaktiv topshiriqlar orqali boshlang'ich sinf o'quvchilarining chet tiliga bo'lgan qiziqishlarini individuallashtirish 246
Nishonova Gulchehra Ravshanjon qizi

The Role of Project-Based Learning and Artificial Intelligence Technologies in Enhancing Foreign Language Students' Academic Achievement and Motivation 250
Olimov Sh. Sh., Zaripov K. Ya.

Mechanisms for Assessing Academic Achievements in the Finnish Education System and the Possibility of their Adaptation In Schools In Uzbekistan 254
Saytbekova Svetlana Saylaubaevna

Maktabgacha ta'limda bolalar bilan innovatsion texnologiyalar yordamida ekologik omillarni singdirish 257
Xoldorova Mashxura G'ulomovna

Finlyandiya ta'lim tizimida o'quvchilarning o'zlashtirishini baholash mexanizmlari va ularni O'zbekiston maktablarida qo'llash istiqbollari 260
Xudaybergenova Zuxra Isakovna

Jadidchilik harakati va uning pedagogik-ijtimoiy mohiyati hamda tamoyillari 263
Yusupov Ma'mur Ma'rufovich

Проблемы нравственного воспитания личности в произведениях В. Распутина 269
Рахимова Шахзода Равшановна

Boshlang'ich sinf o'quvchilarida matematik kompetensiyalarni shakllantirishning pedagogik omillari 273
Imamova Nasiba Xurramovna

Bo‘lajak biologiya o‘qituvchilarida tolerantlik madaniyatini rivojlantirishning pedagogik asoslari 276
Xidirov Faxriddin Fozilovich

Транслингвальные практики русскоязычных мигрантов в условиях многоязычной среды 280
Рахмонова Нилуфар Уткир кизи

MAKTAB TA'LIMI SCHOOL EDUCATION ШКОЛЬНОЕ ОБРАЗОВАНИЕ

ERKIN VOHIDOV IJODINING O'RGANILISHI

Shahnoza Muhammadiyeva
Shahrisabz davlat pedagogika instituti
Til va adabiyot kaferdrasi o'qituvchisi

Annotatsiya: Ushbu maqolada Erkin Vohidov ijodining ilmiy-adabiy jihatdan tadqiq etilishi, uning asarlariga bildirilgan adabiy qarashlar hamda shoirning o'zbek adabiyoti taraqqiyotidagi o'rni haqida so'z yuritiladi. Maqolada ijodkor she'riyatining g'oyaviy-badiiy xususiyatlari, inson va jamiyat masalalariga munosabati, milliy ruh va ma'naviy qadriyatlarning ifodalanishi tahlil etilgan.

Kalit so'zlar: Erkin Vohidov, zamonaviy o'zbek adabiyoti, she'riy meros, badiiy tafakkur, poetik mahorat, milliy ruh, adabiy qarashlar, ma'naviyat, lirik qahramon, ijodiy uslub.

Abstract: This article examines the scholarly and literary study of Erkin Vohidov's works, critical perspectives on his writings, and his role in the development of Uzbek literature. It analyzes the ideological and artistic features of the poet's works, his approach to human and social issues, as well as the reflection of national spirit and spiritual values in his creative legacy.

Key words: Erkin Vohidov, modern Uzbek literature, poetic heritage, artistic thinking, poetic mastery, national spirit, literary perspectives, spirituality, lyrical hero, creative style.

Аннотация: В данной статье рассматривается научно-литературное изучение творчества Эркина Вахидова, литературные взгляды на его произведения, а также роль поэта в развитии узбекской литературы. В статье анализируются идейно-художественные особенности поэзии автора, его отношение к проблемам человека и общества, а также отражение национального духа и духовных ценностей в его творчестве.

Ключевые слова: Эркин Вахидов, современная узбекская литература, поэтическое наследие, художественное мышление, поэтическое мастерство, национальный дух, литературные взгляды, духовность, лирический герой, творческий стиль.

KIRISH

Bugungi ta'lim tizimida ro'y berayotgan o'zgarishlar o'quv jarayonini yanada samarali va qiziqarli tashkil etishga qaratilganligi bilan ajralib turadi. Ayniqsa, talabalarda ijodiy yondashuvni rivojlantirish, mustaqil fikrlash ko'nikmalarini shakllantirish hamda ta'lim samaradorligini oshirish masalalari asosiy yo'nalishlardan biri bo'lib qolmoqda. Shu bois zamonaviy pedagogik izlanishlar va ilmiy tadqiqotlarda ham aynan shu jihatlarga alohida urg'u berilmoqda. Bundan tashqari, xorijiy davlatlar ta'lim tajribasini o'rganish va uning samarali jihatlarini milliy ta'lim tizimiga moslashtirish jarayoni ham izchil davom etmoqda.

Adabiyot ta'limi sohasida ham zamonaviy yondashuvlar keng joriy etilib, o'qitish jarayoni turli innovatsion texnologiyalar bilan boyib bormoqda. Jumladan, modulli ta'lim, keys-stadi, masofaviy o'qitish, vebinarlar hamda amaliy mahorat darslari kabi metodlar o'quv jarayonida faol qo'llanilmoqda. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, o'quv materialining o'zlashtirilish darajasi bevosita qo'llanilayotgan o'qitish usullariga bog'liqdir. Faol o'qitish metodlari an'anaviy yondashuvlarga nisbatan o'quvchilarning bilimlarni tezroq va chuqurroq o'zlashtirishiga yordam beradi. Shu sababli hozirgi kunda ta'lim jarayoniga o'quvchini faol ishtirokchi sifatida jalb etuvchi zamonaviy pedagogik texnologiyalar keng tatbiq etilmoqda.

Amaliyotda turli noan'anaviy va interfaol usullar qo'llanilib kelinmoqda. Masalan, konferensiya va seminar darslari, aralash dars shakllari, sahna ko'rinishlari, kasbga yo'naltirilgan mashg'ulotlar hamda badiiy matnlarni tahlil qilish usullari shular jumlasidandir. Shuningdek, kichik guruhlarda ishlash, rolli o'yinlar, test va viktorinalar, krossvordlar, "Zakovat" savollari, tarqatma materiallar bilan ishlash va sinkveyn kabi usullar o'quvchilarning faolligini oshirishga xizmat qiladi. Bundan tashqari, zamonaviy innovatsion yondashuvlar ham ta'lim jarayonida muhim o'rin egallamoqda. Aqliy hujum, debat, klaster, muammoli vaziyatlarni tahlil qilish, tanqidiy fikrlashni

rivojlantirish, hamkorlikda oʻqitish (“Har kim har kimga oʻrgatadi”), “Nuqtayi nazar” usuli hamda multimediya vositalaridan foydalanish kabi metodlar oʻquv jarayonini yanada samarali va qiziqarli qiladi.

Erkin Vohidov ijodi zamonaviy oʻzbek adabiyotining eng yorqin va serqirra sahifalaridan birini tashkil etadi. Shoirning she’riyati, dostonlari hamda publitsistik asarlari milliy ruh, insoniylik, Vatan tuygʻusi va ma’naviy qadriyatlarni badiiy ifodalashda muhim oʻrin tutadi. Uning ijodi nafaqat badiiy jihatdan, balki gʻoyaviy-falsafiy mazmuni bilan ham adabiyotshunoslar e’tiborini tortib kelmoqda. Erkin Vohidov ijodining oʻrganilishi oʻzbek adabiyotshunosligida alohida ilmiy yoʻnalish sifatida shakllangan boʻlib, uning asarlariga turli davrlarda turlicha yondashuvlar bildirilgan. Shoir ijodini tahlil qilish orqali oʻzbek she’riyati taraqqiyoti, badiiy tafakkur rivoji hamda zamonaviy adabiy jarayonlar haqida muhim xulosalarga kelish mumkin. Shu bois mazkur maqolada Erkin Vohidov ijodining oʻrganilish jarayoni va uning adabiy ahamiyati yoritiladi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Ushbu maqolada Erkin Vohidov ijodini oʻrganish jarayonini yoritishda adabiyotshunoslik fanida keng qoʻllaniladigan bir necha ilmiy yondashuvlarga tayanildi. Tadqiqotda asosan tahliliy, qiyosiy hamda tarixiy-izohlovchi metodlardan foydalanildi. Avvalo, shoirning turli yillarda yaratilgan asarlari va ular haqidagi ilmiy manbalar oʻzaro solishtirildi. Adabiyotshunos olimlarning Erkin Vohidov ijodiga bergan fikr-mulohazalari, ilmiy maqolalar va tadqiqot ishlari asosida umumiy qarashlar tizimi shakllantirildi. Bu jarayon shoir ijodining qanday bosqichlarda oʻrganilgani va unga boʻlgan ilmiy yondashuvlarning oʻzgarishini aniqlashga yordam berdi.

Shuningdek, matnlarni bevosita tahlil qilish usuli orqali uning she’rlari va dostonlaridagi asosiy gʻoya, badiiy tasvir vositalari hamda uslubiy xususiyatlar oʻrganildi. Har bir asardagi mazmuniy qatlamlar alohida koʻrib chiqilib, ijodkorning badiiy tafakkuri va poetik mahorati haqida xulosalar chiqarildi.

Tadqiqot yakunida olingan natijalar umumlashtirilib, Erkin Vohidov ijodining ilmiy oʻrganilish darajasi va adabiyotshunoslikdagi oʻrni boʻyicha tizimli fikrlar shakllantirildi.

TAHLIL VA NATIJALAR

Adabiyotshunos Erkin Vohidov ijodi haqida adabiyotshunos olim Abdugʻafur Rasulov bildirgan fikrlar uning ijodiy merosiga berilgan yuksak bahoni koʻrsatadi. Unga koʻra, shoir asarlari oʻzbek adabiyotining yetuk an’analarini davom ettirgan, xalq qalbiga chuqur kirib borgan ijod namunalaridan biridir. Darhaqiqat, Erkin Vohidov ijodi adabiy jarayonda oʻzining barqarorligi va ma’naviy ta’siri bilan ajralib turadi hamda uni oʻrganish adabiyot ixlosmandlari uchun muhim ilmiy va estetik ahamiyatga ega. Shoir ijodini oʻrganish ta’lim tizimida ham muhim oʻrin tutadi. Xususan, akademik litsey dasturlarida uning asarlarini tahlil qilish uchun yetarli soatlar ajratilgan boʻlib, bu jarayonda ijodkorning badiiy merosi bosqichma-bosqich oʻrganiladi. Dars jarayonida asosiy e’tibor shoir she’rlarining gʻoyaviy mazmuni, ularning badiiy qimmati hamda adabiyotdagi oʻrniga qaratiladi. Shuningdek, uning ijodidagi mavzu va janrlar rang-barangligi, dramaturgiya va tarjimonlik faoliyatidagi yutuqlari ham alohida tahlil qilinadi.

Ta’lim jarayonida “Ruhlar isyoni” dostoni ham muhim oʻrin egallaydi. Unda ijodkor va jamiyat erkinligi, inson ma’naviyati hamda milliy ozodlik gʻoyalari badiiy-falsafiy tarzda yoritilgan. Doston orqali oʻquvchilar ijodkorning dunyoqarashi, tarixiy shaxslar obrazi va ma’naviy masalalarga yondashuvi bilan yaqindan tanishadilar. Bundan tashqari, dars jarayonida gʻazal, qasida va doston janrlari, she’riy san’atlar, qofiya va radif tushunchalari hamda she’riy tizimlar boʻyicha nazariy bilimlar berilishi maqsadga muvofiq hisoblanadi. Amaliy mashgʻulotlarda esa darslikdan olingan parchalarni tahlil qilish, ularni tarqatma materiallar shaklida muhokama etish va oʻquvchilarning mustaqil fikrlash koʻnikmalarini rivojlantirish muhim pedagogik ahamiyat kasb etadi.

Erkin Vohidov ijodiga oid olib borilgan tadqiqotlar shuni koʻrsatadiki, shoir merosi oʻzbek adabiyoti taraqqiyotida alohida oʻrin egallagan murakkab va koʻp qatlamli badiiy tizimdir. Uning asarlarida milliy ruh, insoniy kechinmalar hamda falsafiy mushohadalar uygʻunlashgani sababli ijodkor merosi adabiyotshunoslikda doimiy ilmiy qiziqish uygʻotib kelmoqda. Oʻrganish jarayonida aniqlanishicha, Erkin Vohidov ijodiga turlicha nazariy yondashuvlar mavjud boʻlib, ular shoir asarlarini gʻoyaviy, badiiy va tarixiy jihatdan tahlil qilishga asoslanadi. Bu esa uning ijodini bir yoqlama emas, balki keng qamrovli ilmiy nuqtayi nazardan oʻrganish zarurligini koʻrsatadi. Shoir asarlaridagi obrazlar tizimi, badiiy ifoda vositalari hamda hayotiy masalalarning yoritilishi uning ijodini yanada dolzarb qiladi.

Shu bilan birga, ta’lim jarayonida Erkin Vohidov asarlarining oʻrganilishi yosh avlodning badiiy tafakkurini rivojlantirishda muhim ahamiyatga ega. Oʻquvchilar uning she’riyati orqali nafaqat badiiy matnni anglash, balki hayotga estetik va ma’naviy munosabatni shakllantirish imkoniga ham ega boʻladilar.

Umuman olganda, Erkin Vohidov ijodini oʻrganish jarayoni davom etayotgan ilmiy yoʻnalish boʻlib, uning asarlari zamonaviy adabiyotshunoslik uchun ham muhim manba vazifasini bajaradi. Shu sababli shoir merosini har tomonlama chuqur tahlil qilish kelgusidagi tadqiqotlar uchun dolzarb vazifalardan biri hisoblanadi. Asarda

tasvir vositalarining o'rni va ahamiyati haqidagi ko'rgazmali qurolning eskizini ham tayyorlash mumkin. U asarni tahlil qilishda, o'rganilishi va izohlanishi lozim bo'lgan adabiy-nazariy tushunchalarni aniqlashda yordam beradi. Badiiy asarlarni o'rganishda ifodali va izohli o'qish usullaridan foydalanishning ham o'z o'rni va ahamiyati mavjud. Badiiy parchalarda keltirilgan tabiat tasviri, qahramonlarning portreti bilan bog'liq o'rinlarni topish va izohlash qahramonlar mohiyatini, ruhiyatini hamda ularning badiiy-estetik xususiyatlarini chuqurroq anglash uchun qo'shimcha imkoniyatlar yaratadi.

Biz Erkin Vohidov ijodini o'rganish va o'rgatishning quyidagi variantini taklif qilamiz: Erkin Vohidov she'rlari asosida yaratilgan qo'shiqlar ijrosini eshittirish orqali darsni boshlash. Kirish suhbati: shoir haqidagi adabiyotshunoslar va zamondosh shoirlarning e'tiroflarini keltirish. Erkin Vohidov hayoti va ijodi haqida qisqacha ma'ruza qilish, suhbat uyushtirish yoki videolavha namoyish etish.

Shoir she'rlaridan namunalar o'qish va ularni tahlil qilish. Tahlil jarayonida zarur nazariy ma'lumotlarni keltirish. Mashg'ulot yakunida o'quvchilarning ijodiy yozma ishlarini tashkil etish.

XULOSA

Erkin Vohidov ijodining o'rganilishi shuni ko'rsatadiki, shoirning adabiy merosi o'zbek adabiyoti rivojida mustahkam o'rin egallagan va doimiy ilmiy e'tiborni talab etadigan badiiy tizimdir. Uning asarlarida milliy ruh, insoniy qadriyatlar hamda falsafiy mushohadalar uyg'un holda ifodalangani sababli, ijodkor merosi turli davrlarda qayta-qayta tahlil qilinib kelinmoqda.

Tadqiqotlar natijalariga ko'ra, Erkin Vohidov ijodini o'rganish jarayonida turli yondashuvlar shakllangan bo'lib, ular shoir asarlarini yanada chuqurroq anglashga xizmat qiladi. Uning she'riyati va dostonlari badiiy ifoda imkoniyatlarining kengligi, mavzu ko'lami hamda g'oyaviy teranligi bilan ajralib turadi. Shuningdek, ta'lim tizimida shoir ijodining o'rganilishi yosh avlodning adabiy didi, tafakkuri va ma'naviy dunyoqarashini shakllantirishda muhim o'rin tutadi. O'quvchilar uning asarlarini tahlil qilish orqali nafaqat badiiy bilimga, balki hayotiy xulosalar chiqarish malakasiga ham ega bo'ladilar.

Umuman olganda, Erkin Vohidov ijodini o'rganish davom etayotgan jarayon bo'lib, uning merosi kelajak adabiyotshunosligi uchun ham muhim ilmiy va ma'naviy manba bo'lib qoladi.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati:

1. Azizxo'jayeva N. Pedagogik texnologiya va pedagogik mahorat. – T.: O'zbekiston Yozuvchilar uyushmasi nashriyoti, 2006.
2. Mirzayev S. XX asr o'zbek adabiyoti. – T.: Yangi asr avlodi, 2005.
3. Vohidov E. Kuy avjida uzilmasin tor. – T.: G'afur G'ulom nomidagi nashriyot, 1991.
4. Vohidov E. Inson. – T.: "O'qituvchi" nashriyot-matbaa ijodiy uyi, 2018.

13.00.00	Pedagogika fanlari
13.00.01	Pedagogika nazariyasi. Pedagogik ta'limotlar tarixi
13.00.02	Ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi (sohalar bo'yicha)
13.00.03	Maxsus pedagogika
13.00.04	Jismoniy tarbiya va sport mashg'ulotlari nazariyasi va metodikasi
13.00.05	Kasb-hunar ta'limi nazariyasi va metodikasi
13.00.06	Elektron ta'lim nazariyasi va metodikasi (ta'lim sohalari va bosqichlari bo'yicha)
13.00.07	Ta'limda menejment
13.00.08	Maktabgacha ta'lim va tarbiya nazariyasi va metodikasi
13.00.09	Ijtimoiy pedagogika
07.00.00	Tarix fanlari
19.00.00	Psixologiya fanlari
01.00.00	Fizika-matematika fanlari
02.00.00	Kimyo fanlari
03.00.00	Biologiya fanlari
09.00.00	Falsafa fanlari
10.00.00	Filologiya fanlari
11.00.00	Geografiya fanlari

MAKTABGACHA VA MAKTAB TA'LIMI

Mas'ul muharrir: Ramzidin Ashurov
Ingliz tili muharriri: Murod Xoliyorov
Musahhih: Alibek Zokirov
Sahifalovchi va dizayner: Iskandar Islomov

2026. №6(1)

© Materiallar ko'chirib bosilganda "Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali manba sifatida ko'rsatilishi shart. Jurnalda bosilgan material va reklamalardagi dalillarning aniqligiga mualliflar ma'sul. Tahririyat fikri har vaqt ham mualliflar fikriga mos kelamasligi mumkin. Tahririyatga yuborilgan materiallar qaytarilmaydi.

"Maktabgacha va maktab ta'limi" jurnali 26.09.2023-yildan O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №C–5669363 reyestr raqami tartibi bo'yicha ro'yxatdan o'tkazilgan.
Litsenziya raqami: № 136361.

Manzilimiz: Toshkent shahar, Yunusobod tumani
19-mavze, 17-uy.